

НАДЗВИЧАЙНИЙ НАУКОВИЙ СПАДОК ГЕОРГІЯ ВОРОНОГО

Якось в Інтернеті я наткнулась на краєзнавче дослідження відомого на Броварщині краєзнавця Володимира Гузія «Молитва за землю сіверську». Зацікавилася, - це ж про мою Чернігівщину. Матеріали ґрунтовні, змістовні, легко читаються. Але коли дійшла до оповіді про Варвинщину та її відомих особистостей, то з досадою відмітила про себе, що автор, очевидно, не віднайшов у архівних документах даних про видатних моїх земляків, таких як шанований в усьому світі професор математики Георгій Вороний родом із Журавки, Герой Радянського Союзу Олександр Тканко та Олімпійський чемпіон з веслування на байдарках Андрій Хіміч, які народилися в селі Макіївка та інші.

Але найбільше мені хочеться розповісти про Георгія Феодосійовича Вороного. Визнаний фахівцями як один із найяскравіших талантів у галузі теорії чисел на межі дев'ятнадцятого-двадцятого століть, Георгій Вороний за своє життя встиг надрукувати всього дванадцять статей. Але яких! Його діаграми стали вживати повсюдно у проєктах, пов'язаних із геометричними алгоритмами. Так навіть народження обчислювальної геометрії вважають саме з цього моменту. Діаграми Вороного та пов'язані з ними структури потрібні в практично орієнтованих галузях, таких як комп'ютерна графіка, геометричне моделювання, робототехніка, розпізнавання образів, побудова географічних інформаційних систем.

Цей перелік можна продовжувати і далі: кристалографія, фізика, астрономія, електроніка, радіаційна фізика, офтальмологія, мікробіологія, археологія тощо. Вороний належить до найбільш цитованих математиків світу.

Георгій Феодосійович Вороний народився 16(28) квітня 1868 року в містечку Журавка колишньої Полтавської губернії. За теперішнім адміністративним поділом село Журавка тепер належить до Прилуцького району Чернігівської області. Батько Георгія – Феодосій Вороний (1837-1910), магістр російської філології, працював професором у Ніжинському ліцеї, а згодом очолював гімназії в Кишиневі, Бердянську, Прилуках. Середню освіту Георгій Вороний здобув у Бердянській (до 5 класу) і Прилуцькій гімназіях. У 1885 році Вороний вступив до Петербурзького університету на фізико-математичний факультет, який закінчив 1889 року і був залишений там же для підготовки професорського звання. 1894 року талановитий юнак захистив магістерську дисертацію і був призначений професором Варшавського університету. Наукові інтереси вченого зосередились після першої роботи з теорії ірраціональностей третього ступеня на наступних великих роботах, які склали основу двох його дисертацій – магістерської (1894 року) і докторської (1896 року) і принесли йому визначний успіх. Під час революційних подій 1905-1907 років університет у Варшаві було закрито. Разом з групою професорів Георгія Феодосійовича направляють на роботу до Новочеркаська. Лише 1908 року професор Вороний знову повернувся до Варшави. 1907 року його було обрано членом-кореспондентом Петербурзької Академії наук.

За своє коротке життя Георгій Вороний написав всього 12 праць, але всі вони вирізняються своєю глибиною і довершеністю. Його роботи використовуються фахівцями різних галузей знань у багатьох країнах світу. Феномен Георгія Вороного полягає в тому,

що всі його відкриття застосовуються в сучасних умовах, особливо два його дослідження з аналітичної теорії чисел.

Напружена розумова праця вимагала великих зусиль, а здоров'ям математик не вирізнявся. Лікарі знайшли у нього хворобу жовчного міхура, що в періоди свого загострення приносила йому багато фізичних і моральних страждань. Дуже хворий Георгій Вороний і далі, не зважаючи на заборону лікарів, напружено працював. Він, як і раніше, на літо їхав у Журавку, яку дуже любив. Вона завжди давала йому нові сили, наснагу для роботи. Але наприкінці жовтня 1908 року хвороба різко загострилася і сьомого листопада Георгій Феодосійович помер. Ця передчасна смерть генія математики гірко вразила всіх, хто його знав. Забальзамоване тіло вченого, згідно з його заповітом, було перевезено на рідну українську землю, у Журавку, де зберігалося в спеціально збудованому склепі. У 30-тих роках під час розкуркулювання склеп, у якому лежав Георгій Вороний, було знищено. Небайдужі селяни перепоховали останки Вороного до його батька.

Відколи я дізналась про трагічну долю великого вченого, мені дуже хотілось побувати на місці його поховання. І от така нагода з'явилася восени 2019 року. 14 вересня мене запросили на святкування Дня Варви, а після всіх урочистостей у районному центрі ми з чоловіком Леонідом поїхали до Журавки, щоб вшанувати пам'ять відомого на весь світ земляка. Пам'ятний знак Георгію Феодосійовичу ми спочатку шукали на центральному цвинтарі села, потім на другому, при в'їзді до Журавки зі сторони Варви, нарешті селяни нас спрямували на дорогу, яка привела до скромного пам'ятника в полі. Далі тягнулися приватні городи, на яких подекуди копошилися люди, збираючи урожай кормових буряків, картоплі та гарбузів.

Георгій Феодосійович Вороний, 1868-1908р.р., видатний математик, член-кореспондент Петербурзької АН, - підпис на пам'ятнику зверху, а нижче – Феодосій Якович Вороний, 1837-1910 рр., -- прочитали ми на стелі. Поклали квіти до підніжжя поховання, постояли, навіть не до кінця усвідомлюючи, який великий, неоціненний вклад зробив наш земляк Георгій Вороний до скарбниці світової науки...

Георгій Вороний мав шестеро дітей, - чотири дочки і двох синів. Одна донечка померла ще дитиною. А яка ж доля спіткала інших дітей? За свідченнями Марії Василенко, однієї з доньок Вороного, найстарша її сестра Олександра закінчила Вищі жіночі курси і у 20-30 роках викладала в інституті, де підвищували свою освіту керівники (факультет особливого призначення). Її чоловік – Костянтин Полуботко був науковцем. У 1937 році його заарештували і вислали на Північ, де він невдовзі і помер. Старший брат Марії, Олександр, був талановитим лікарем, йому вдавалося виліковувати деякі види злоякісних пухлин. Працював у Яготині. Молодший брат Марії, Юрій, був учасником бою під Крутами, потім воював у війську Симона Петлюри. Після закінчення Харківського медінституту працював лікарем-хірургом, першим у світі зробив операцію по трансплантації органу людини (1934 рік). Як розповіла Марія Василенко, пересаджена Юрієм нирка функціонувала дві доби. Наймолодша донька Г.Вороного стала стоматологом, а життя середньої доньки вченого – Марії, також було трагічним. Вона з сім'єю жила у Білій Церкві, викладала українську мову. Чоловіка її, Василя Василенка, ветлікаря, заарештували і закатували, тому що він відмовився доносити на свого підлеглого, Марію також засудили на 10 років, які вона відбувала на Далекому Сході...

У 1993 році у Журавку вперше прибули учасники Міжнародної конференції, присвяченої 125-річчю від дня народження Г.Ф. Вороного, -- вчені з Англії, Німеччини, США, Канади, Японії, Польщі, Росії та інших країн. Відтоді Інститут математики НАН України раз на п'ять років проводить Міжнародні конференції, присвячені сучасному розвитку напрямів науки, закладених у працях Георгія Вороного.

Земляки талановитого математика ініціювали створення Благодійного Фонду імені Георгія Вороного. Серед засновників Фонду – правнучка вченого Неллі Григорівна Швець, науковці, працівники державних установ та органів місцевого самоврядування, дипломати, представники бізнесових структур та промислових підприємств Варвинщини. Кошти Фонду цілеспрямовано використовуються на нагородження талановитих дітей, студентів та науково-педагогічних працівників. У 2018 році у шкільному музеї Журавки і на всій Варвинщині широко відзначалась 150-та річниця від дня народження та 110-та річниця від дня смерті вченого. 2018 рік – ювілейний для Георгія Вороного. Постановою Верховної Ради України від 08.02.2018 року (№2287-8) 150-річчя від дня народження вченого увійшло до переліку дат, які відзначаються на державному рівні.

В квітні нинішнього року на Варвинщині відзначали 155-річчя від дня народження видатного математика світового рівня, а 20 листопада – 115-ті роковини від дня його смерті. Вчителі Журавського ЗЗСО І-ІІІ ступенів імені Г.Ф. Вороного Валентина Володимирівна Ткаченко та Олена Миколаївна Курленя люб'язно погодилися розповісти мені про всі заходи, які було проведено в навчальному закладі в День пам'яті визнаного Генія математики -- Георгія Феодосійовича Вороного: загальношкільна лінійка, пізнавальні уроки в класах, зустрічі в краєзнавчій кімнаті, покладання квітів до підніжжя пам'ятної стели, а перед цим – ретельне прибирання та догляд за могилою вченого.

ВІДНОВИМО ІМЕНА – ВІДРОДИМО УКРАЇНУ, -- під таким девізом проходив День вшанування пам'яті видатного вченого Г.Ф. Вороного

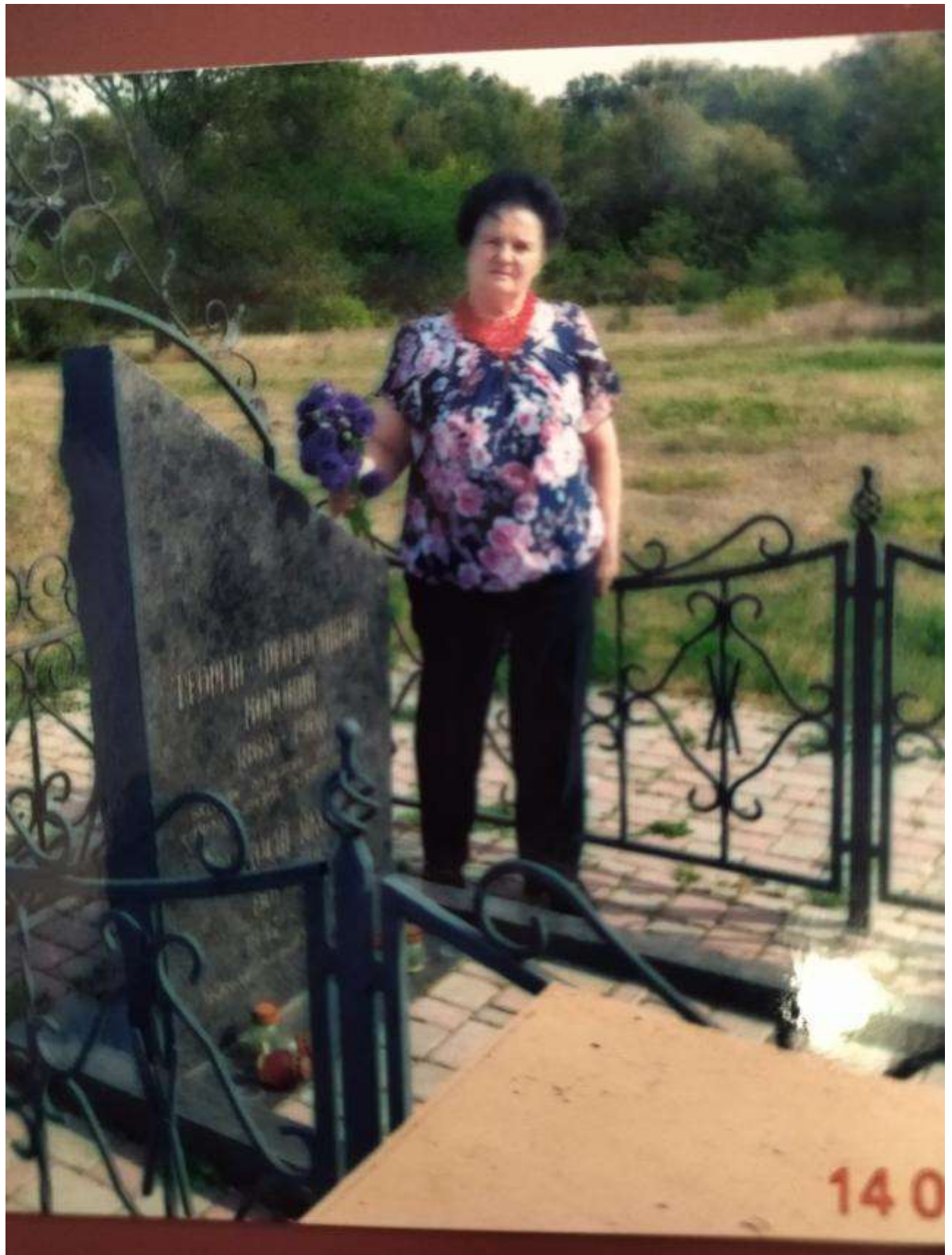
Сьогодні, 20 листопада, 115 років з дня смерті Георгія Феодосійовича Вороного – всесвітньо відомого українського математика та нашого земляка.

Професійна спільнота вчителів природничо-математичного циклу Журавського ЗЗСО І-ІІІ ст. імені Г. Ф. Вороного провела День пам'яті «Всесвіт ученого Вороного».

Ми пишаємося генієм з українським серцем та неймовірною самовіддачею в інтересах науки.

P.S. Фото-фрагменти уроків

ГЕНІЙ МАТЕМАТИКИ З УКРАЇНСЬКИМ СЕРЦЕМ

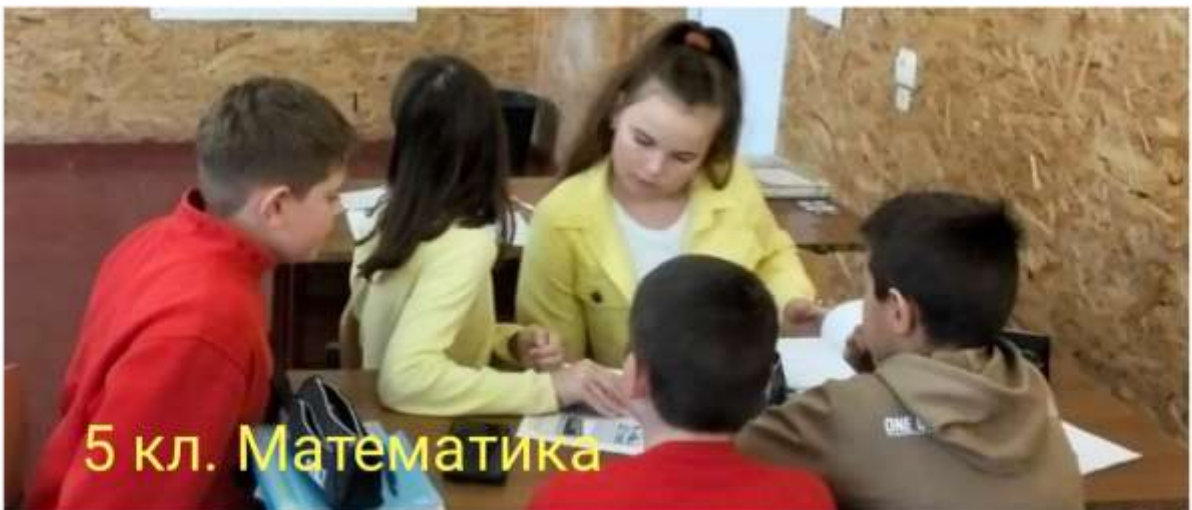
ВОРОНИЙ ГЕОРГІЙ ФЕОДОСІЙОВИЧ
(1 квітня 1868 – 20 листопада 2)

Всього прожито 3 років.

В 4 років професор
Варшавського університету.

Створив 5

Надія КОЛЬЦОВА